

الزامات مدیریت راهبردی امنیت عمومی در جمهوری اسلامی ایران

کد موضوعی: ۲۶۰

شماره مسلسل: ۱۰۲۷۷

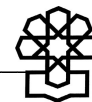
خردادماه ۱۳۸۹

دفتر: مطالعات سیاسی

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده
۱	مقدمه
۲	گفتار اول - عوامل مختل کننده انسجام امنیت عمومی
۱۰	گفتار دوم - راهکارهای ارتقای امنیت عمومی در جمهوری اسلامی ایران
۲۴	جمع بندی و نتیجه گیری
۲۷	منابع و مآخذ

الزامات مدیریت راهبردی امنیت عمومی در جمهوری اسلامی ایران

چکیده

با توجه به تحول و تغییر ماهیت تهدیدات فراروی نظام جمهوری اسلامی ایران از سخت‌افزارگرایانه به نرم‌افزارگرایانه، ریشه‌یابی و مهار عوامل دخیل و کاتالیزورهای ایجاد و گسترش وقوع ناامنی عمومی به یکی از الزامات توسعه امنیت داخلی و مدیریت پیش‌رویدادی تهدیدهای نامتقارن تبدیل شده است.

امنیت عمومی به مفهوم وجود ضمانت‌های تقنینی، نظارتی و اجرایی قابل اعتماد برای صیانت از تعاملات میان افراد و نهادهای مدنی در چارچوب قوانین بالادستی، پاسداری از حقوق شهروندی و اطمینان خاطر افراد جامعه نسبت به اقتدار نهادهای انتظامی، امنیتی و اطلاعاتی برای حراست از نظم عمومی است که ارتباط مستقیمی با رضایت همگانی، مشروعیت و همسویی جامعه و نهادهای مدنی با سیاست‌های حاکمیتی دارد و اهمیت آن به حدی است که در بند «۲۱» سند چشم‌انداز به‌صراحت بر لزوم اتخاذ تمهیدات لازم و مؤثر برای توسعه نظم و امنیت عمومی تأکید شده است که تحقق آن مستلزم همکاری فرابخشی نهادهای ذیربط است، زیرا عوامل متکثری در شکل‌گیری و گسترش ناامنی تأثیرگذارند. برای مثال ناپایداری اقتصادی، افزایش ناهنجاری‌های اجتماعی، کاهش آستانه تحمل جامعه و پلیس کشور، تضعیف پل نظارتی و ارتباطی ساختارهای انتظامی - امنیتی با جامعه، نبود طرحی جامع برای پیشگیری از اعتیاد، ضعف سیاست‌های رسانه‌ای، وجود موزاییک‌های قومی - فرقه‌ای، شکل‌گیری قطب‌های جمعیتی بدون توسعه متوازن زیرساخت‌های امنیتی - انتظامی تنها بخشی از مؤلفه‌هایی هستند که نقش ضربه‌گیر را در نهادینه‌سازی امنیت عمومی پایدار ایفا می‌کنند.

مقدمه

اولین گام حداکثرسازی التزام منطقی میان اهداف و رسالت برنامه‌های مرتبط با تولید، توزیع و صیانت از امنیت عمومی، شناسایی تمام منقذها، چالش‌ها، موانع و خلأهایی است که مغفول شدن آنها می‌تواند انسجام امنیت جامعه را متزلزل کند و گام دوم توسعه امنیت‌پژوهی کلان‌محور و جامع‌نگر برای مقابله اصولی و پیش‌رویدادی با اختلال‌های امنیت عمومی است، در غیر این صورت

رویکرد تک‌بعدی، همسو نبودن سیاست‌ها و کاربست الگوی آزمون و خطا، نه تنها هزینه مدیریت انتظامی و پلیس را افزایش می‌دهد، بلکه می‌تواند به کاتالیزوری برای بی‌ثبات‌سازی امنیت داخلی منجر شود.

گفتار اول - عوامل مختل‌کننده انسجام امنیت عمومی

مهمترین مؤلفه‌هایی که می‌توانند بستر وقوع برخی ناپایداری‌های امنیت عمومی را به وجود آورند عبارتند از:

۱. شکل‌گیری ذهنیت ناامنی در جامعه و احساس عدم امنیت

امنیت ارتباط مستقیمی با ذهنیت افراد از مقوله‌های تهدیدزا دارد، به طوری که «باری بوزان» امنیت را به مفهوم حفاظت در برابر خطر (امنیت عینی)، احساس ایمنی (امنیت ذهنی) و رهایی از تهدید (اعتماد به دریافت‌های شخصی) تعریف می‌کند.^۱ به عبارتی ساختار ذهنی و برداشت‌های فکری افراد جامعه از عمق و دامنه ناامنی می‌تواند نقش تسریع‌دهنده یا ضربه‌گیر را در شکل‌گیری امنیت عمومی ایفا می‌کند. برای مثال اقدام‌های تروریستی مکرر گروهک جنرال‌شیطان و اقتدار وزارت اطلاعات در دستگیری عبدالمالک ریگی به ترتیب نقش مهمی را در تولید ذهنیت ناامنی و امنیت در استان سیستان و بلوچستان ایفا کرده است.

تداعی ناامنی در اذهان عمومی می‌تواند دشواری‌هایی را در روند اجرایی‌سازی برخی سیاست‌های کلان اسناد بالادستی مانند آمایش جمعیتی به وجود آورد که از مصادیق آن می‌توان به مهاجرت معکوس شهروندان نواحی بحران‌زا به مناطق امن پرجمعیت اشاره کرد.

۲. افزایش رسانه‌های ضدانقلاب در فضای امنیت مجازی جمهوری اسلامی ایران

در عصر فناوری اطلاعات و ارتباطات، عنصر رسانه به‌عنوان یک عامل تهدید نرم از قابلیت لازم برای تسریع و تسهیل بی‌ثبات‌سازی امنیت داخلی برخوردار است. نقطه‌عطف استفاده از این ترفند در دوران جنگ سرد توسط ایالات متحده در سال ۱۹۸۳ به‌منظور تسریع در روند براندازی نرم شوروی و اقمار اروپایی آن با تأسیس دو شبکه رادیو اروپای آزاد و رادیو آزادی شکل گرفت که به‌عنوان یکی از دلایل محوری فروپاشی شوروی و کشورهای سوسیالیستی اروپای شرقی ارزیابی می‌شود. در همین راستا ابعادکاوای مصوبات کنگره آمریکا، مبین همسویی حداکثری نهاد قانونگذاری و

۱. باری بوزان، «مردم، دولت‌ها، هراس»، ترجمه پژوهشکده مطالعات راهبردی، تهران، پژوهشکده مطالعات راهبردی، ۱۳۷۸، ص ۵۲.

اجرایی ایالات متحده برای ناامن‌سازی فضای داخل جمهوری اسلامی ایران با بهره‌گیری از عنصر رسانه است که از مصادیق آن می‌توان به تصویب «قانون قربانیان سانسور در ایران»^۱ در مجلس سنا به تاریخ ۲۳ جولای ۲۰۰۹ و اختصاص ۵۵ میلیون دلار برای شکستن فضای فیلترینگ و سازماندهی تهدیدات سایبری امنیت عمومی در ایران اشاره کرد.^۲

مهمترین ابعاد پازل عملیات روانی - رسانه‌ای مخالفان نظام که با رویکرد ناامنی عمومی پیگیری می‌شوند، عبارتند از:

- بی‌ثبات‌سازی نظام امنیت روانی در سطوح خرد و کلان مانند تبلیغات گسترده پیرامون قریب‌الوقوع بودن حمله نظامی یا احتمال گسترش عمق و دامنه تحریم‌ها به کالاهای استراتژیک،
- ایجاد و گسترش اصطکاک‌های هویتی مانند تداعی پیام نگاه تبعیض‌آمیز حاکمیت به اقلیت‌های قومی - فرقه‌ای،

- افزایش سطح انتظارات و مطالبات جامعه با هدف تضعیف آستانه مقاومت ملی در شرایط بحران،

- بزرگنمایی شکاف‌ها و تعارض‌ها در میان نخبگان سیاسی جمهوری اسلامی ایران و حمایت از برخی جناح‌ها برای تشدید اختلافات،

- شکاف‌زایی میان جامعه و سطوح حاکمیت از طریق بدبین‌سازی مردم به عملکرد گذشته و کنونی برخی رجال نظام،

- ناکارآمد نشان دادن نهادهای حاکمیتی برای تضمین امنیت انسانی مانند شائبه‌سازی پیرامون ضعف حاکمیت در پیشگیری از شیوع برخی بیماری‌های فراگیر در منطقه‌ای خاص، شایعه‌سازی پیرامون ارتباط میان وقوع برخی زلزله‌ها با آزمایش‌های زیرزمینی هسته‌ای یا انعکاس آمار غیرواقعی از گسترش قاچاق انسان یا اعضای بدن در یک ناحیه جغرافیایی،

- تصویرسازی مجازی تهدید در ساختار ذهنی و روان‌شناختی شهروندان و ارتباط آن با کاتالیزورهای وقوع ناامنی عمومی را می‌توان به‌صورت نمودار زیر نشان داد:

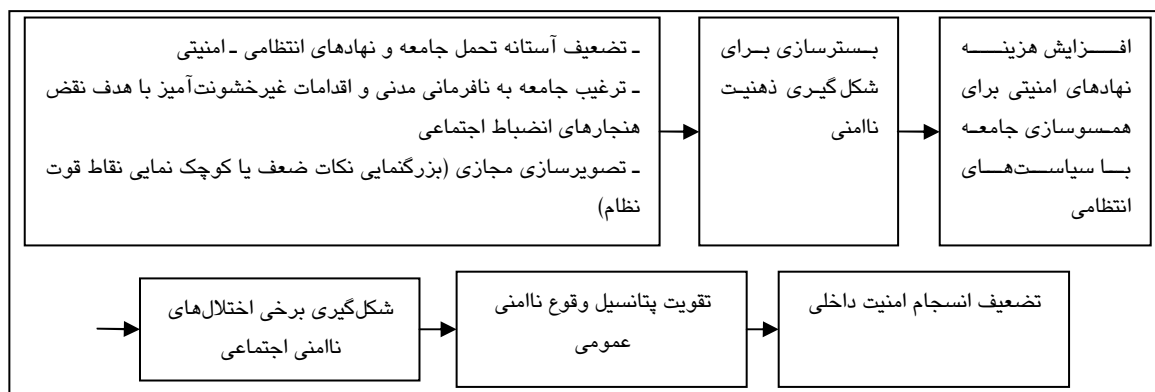
---

1. Victims of Iranian Censorship (VOICE) Act

2. Casey, Robert P. , Senate Adopts Victims of Iranian Censorship (VOICE) Act, <http://casey.senate.gov>, 24 July, 2009

نمودار ۱. روندکاوای تبدیل ناامنی ذهنی به تهدیدات امنیت عمومی

۳. عدم تناسب میان رشد کالبدی کلان‌شهرها و توسعه زیرساخت‌های امنیتی - انتظامی

عدم تناسب و تراکم مناسب، افزایش مهاجرت‌های بی‌رویه به شهرک‌های اقماری و گسترش حاشیه‌نشینی به دلیل کم‌توجهی به ملاحظات امنیتی آمایش جمعیتی، نقش مهمی را در افزایش هزینه‌های انتظامی پلیس کشور به‌ویژه در قطب‌های جمعیتی ایفا می‌کنند. به‌طوری‌که از نظر جامعه‌شناسان مکتب شیکاگو، مهاجرت‌های بی‌رویه و اقامت اکثر افراد غیربومی در شهرک‌ها و حاشیه‌های اقماری شهرهای بزرگ، یکی از ریشه‌های تقویت ناامنی عمومی در کلان‌شهرهاست.^۱

۴. مغفول ماندن توجه به جایگاه سرمایه اجتماعی در تولید امنیت

یکی از کاتالیزورهای وقوع ناامنی عمومی، نبود نگاهی جامع و راهبردی برای صیانت از «سرمایه اجتماعی»^۲ است، به‌ویژه اینکه برخی متولیان تولید و صیانت از امنیت هنوز با این مفهوم ناآشنا هستند، درحالی‌که از رویکرد مدیریت نرم‌افزاری امنیت داخلی، صیانت از سرمایه اجتماعی نقش مهمی را در اقتدارافزایی و مهار حداکثری تهدیدات نرم با تأکید بر اعتماد عمومی ایفا می‌کند.

سرمایه اجتماعی شبکه تعاملی درهم تنیده‌ای میان مردم، ساختارهای حاکمیتی و نهادهای مدنی است که زیربنای آن را اعتماد متقابل شکل می‌دهد و به‌تبع هر میزان ریشه آن گسترده‌تر باشد به همان میزان ضریب وقوع ناامنی عمومی نیز کاهش می‌یابد، زیرا وجود اعتماد متقابل میان مسئولان و مردم، ضریب آستانه مقاومت ملی در برابر مولدهای ناامنی را افزایش می‌دهد. از طرفی سرمایه اجتماعی مانند سایر سرمایه‌ها قابل ذخیره‌سازی بوده و در شرایط وقوع بحران اندوخته

۱. اشرف‌السادات باقری، حاشیه‌نشینی و رابطه آن با جرم و جنایت، فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، معاونت اجتماعی ناجا، سال دوم، شماره چهارم و پنجم، زمستان ۱۳۸۴، بهار ۱۳۸۵، ص ۸۶

مناسبی برای پیشگیری یا تضعیف آسیب‌های احتمالی است و از سوی دیگر کاهش سرمایه اجتماعی و اعتماد عمومی زمینه‌ساز افت و کاهش مشروعیت سیاسی نیز می‌شود.

نیاز به اتخاذ بسته‌های سیاستی منسجم برای پاسداری از سرمایه اجتماعی در حوزه‌های پرجمعیت و جرم‌خیز بیشتر است. برای مثال در روستاها که انسجام افراد به دلیل وجود سرمایه بالای اجتماعی مستحکم‌تر است، میزان وقوع جرائم انتظامی - امنیتی خیلی کمتر از ابرشهرهایی است که ضرایب انسجام‌بخشی ناشی از اعتماد متقابل میان مردم کاهش می‌یابد.

میزان قانون‌شکنی، اقدامات غیرخوشونت‌آمیز هنجارشکن، نقض قوانین راهنمایی و رانندگی، پرخاشگری و درگیری‌های خیابانی، آمار مصرف مواد مخدر، طلاق، مهاجرت و خودکشی برخی شاخص‌های کمی سنجش سرمایه اجتماعی هستند که هر کدام به نحوی بر شاخص‌های کمی امنیت عمومی تأثیرگذارند.

۵. تنوع و تکرر تهدیدات سایبری امنیت عمومی

مرجع ناامنی در حوزه تهدیدات سخت عمدتاً دولت‌ها هستند ولی در تهدیدات نرم نقش بازیگران فروملی و شبکه‌ای نیز برجسته است.

در تهدیدات سخت‌افزارگرایانه که ابزار و روش‌های آن فیزیکی، عینی و خوشونت‌آمیز است؛ مؤلفه‌هایی مانند شدت، شکل، هدف، میزان آسیب‌پذیری، نحوه آمایش دشمن خارجی، موضوع و دلیل حمله مشخص است درحالی که نطفه شکل‌گیری برخی تهدیدات امنیت عمومی در فضای سایبر تعریف و سازماندهی می‌شوند که از مصادیق آن جهت‌گیری بخشی از طرح‌ها، لوایح یا تحرکات پارلمانی کنگره آمریکا برای بی‌ثبات‌سازی امنیت عمومی در جمهوری اسلامی ایران با بهره‌گیری از ظرفیت‌های فضای سایبر است که برای مثال می‌توان به اختصاص ۵۰ میلیون دلار کنگره آمریکا برای مقابله با فیلترینگ در ایران و راه‌اندازی سایت‌های ضدپروکسی برای سازماندهی «عملیات روانی نامتقارن»^۱ علیه جمهوری اسلامی ایران در فضای مجازی اشاره کرد. در همین راستا جمعی از سناتورهای دمکرات و جمهوریخواه با ادعای حمایت از آزادی‌های اینترنتی در ایران و سایر کشورهایی که دولت اوباما مدعی سانسور شدید در آنها شده است، «کمیته آزادی جهانی اینترنت»^۲ را تشکیل داده‌اند.

«دکافمن»^۳ عضو کمیته روابط خارجی، «دیک داربین»^۴ از ایالت ایلینویز، «باب کیسی»^۵ و

---

1. Asymmetric Psy Operation
2. Global Internet Freedom Caucus Committee
3. Senator Ted Kaufman
4. Dick Durbin
5. Bob Casey

«رابرت منندز»^۱ از ایالت نیوجرسی از سناتورهای حزب دمکرات؛ «جو لیبرمن»^۲ سناتور مستقل از ایالت کانکتیکات، «سام براون‌بک»^۳ عضو «کمیته تخصیص بودجه مجلس سنا»^۴ «جان مک‌کین»^۵ از ایالت آریزونا، «مایک جوهانس»^۶ از ایالت نبراسکا، «جان باراسو»^۷ از ایالت وایومینگ و «جیم ریچ»^۸ سناتورهای وابسته به حزب جمهوری‌خواه عضو این کمیته در مجلس سنا هستند.^۹

سناتور تد کافمن و سام براون بک از طراحان این کمیته، هدف از شکل‌گیری آن را حمایت از آزادی بیان، مطبوعات، تجمعات، سخنرانی معترضان در فضای وب و حقوق اقلیت‌های قومی - فرقه‌ای در جمهوری اسلامی ایران معرفی کرده‌اند.^{۱۰}

در سال ۲۰۰۶ نیز در راستای اجرای طرح «بی‌ثبات‌سازی ایران» که به پیشنهاد سازمان سیا توسط کنگره به تصویب رسید، با دستور جرج بوش رئیس‌جمهور وقت آمریکا راه‌اندازی دور جدیدی از جنگ اطلاعاتی موسوم به «جنگ سایبری» در دستور کار دولت آمریکا قرار گرفت. در همین رابطه تأسیس شبکه موسوم به «ایران پراکسی» از جمله مهمترین اقداماتی است که در این سال توسط سازمان سیا فعال شد.

تخلیه بانک‌های اطلاعاتی کشور، نفوذ و خرابکاری در سایت‌های اینترنتی، شکستن یا عبور از فیلترینگ، بسترسازی برای ارتباط امن تلفنی و دیتا برای مصاحبه با رادیوی فردا، رادیو زمانه و شبکه تلویزیونی صدای آمریکا، شناسایی، جذب و سازماندهی ایرانیان خارج کشور، ارائه کدهای اشتباه از آمار تلفات و مجروحان آشوب‌های اجتماعی، انتقال غیرقانونی متهمان به خارج کشور با کمک گروهک‌های ضد انقلاب، انجام اقدامات ایزدایی سایبری با هدف رخنه هرکجا به اطلاعات طبقه‌بندی شده دیجیتالی کشور و مختل‌سازی نظام مدیریت خدمات شهری از جمله سامانه سوخت‌رسانی با هدف ایجاد نارضایتی عمومی برخی مأموریت‌های شبکه ایران پراکسی بود. به‌عنوان مثال سازمان سیا در حوادث پس از دهمین دوره انتخابات ریاست‌جمهوری، با انتشار بیش از هفتاد میلیون فیلترشکن، عملیات روانی آنلاین را گسترش داد. بنابر اعترافات جاسوسان سایبری آمریکا در اسفندماه ۱۳۸۸، نرم‌افزارهای فیلترشکن ایران پراکسی مجهز به قابلیت‌های تخلیه اطلاعات خصوصی و خانوادگی افراد نیز هستند.^{۱۱}

1. Robert Menendez (D-NJ)

2. Joe Lieberman

3. Sam Brownback

4. Senate Appropriations Committee

5. John McCain

6. Mike Johanns

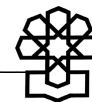
7. John Barrasso (R-WY)

8. Jim E. Risch

9. Poirie, John, "Senators from Internet Freedom Caucus, <http://www.reuters.com>, 22 March 2010

10. Kuafman Announces Formation of Global Internet Freedom Caucus, <http://kuafman.senate.gov>, 24 March, 2010

۱۱. بیانیه دادستانی تهران، انهدام بزرگترین شبکه جاسوسی سایبری سیا، اسفندماه ۱۳۸۸

یکی دیگر از تهدیدات سایبری امنیت عمومی جمهوری اسلامی ایران می‌توان به مدیریت شبکه‌های اجتماعی با رویکرد تسریع و تسهیل وقوع و گسترش ناامنی داخلی اشاره کرد که مصداق آن را می‌توان به‌وضوح در نقش‌پذیری «شبکه‌های اینترنتی اجتماعی»^۱ مانند «فیس بوک»^۲ و «تویتر»^۳ در ایجاد، گسترش و انعکاس ناآرامی‌ها پس از دهمین دوره انتخابات ریاست‌جمهوری ۲۲ خردادماه ۱۳۸۸ مشاهده کرد.

شبکه‌های اجتماعی به سایت‌هایی گفته می‌شود که در آنها تولید محتوا یا فعالیت کاربران از حالت یک‌طرفه بیرون آمده و کاربران نیز در تولید محتوا مشارکت داشته و عقاید و نظرات خود را در قالب متن و تصویر به اشتراک می‌گذارند.

مهمترین سایت‌های اجتماعی فضای سایبر عبارتند از:

جدول ۱. شبکه‌های اجتماعی فضای سایبر

A small world	Boltcom	The Auteurs
Cloob	Bed	Exploroo
Bigshot Hotshut	Film Affinity	Big Tent
Gamer DNA	Google Buzz	Nyves
Gossip reportcom	Imeem	Inter Nations
Itsmys	Jalka	MEETin
Meetup.com	Moco Space	Multiply
My Opera	My Year book	Twitter
Passportstamp	Tribe.net	Vox
Wasabi	Wer-kennt-wen	Youtube

۶. ضعف برنامه‌ریزی راهبردی برای صیانت از حقوق شهروندی

تبیین طرح جامع صیانت از حقوق شهروندی در زیرمجموعه تدابیر نرم‌افزارگرایانه مدیریت ناامنی عمومی گنجانده می‌شود.

کم‌توجهی به حقوق شهروندی ارتباط مستقیمی با شیب و سرعت شکل‌گیری نارضایتی عمومی دارد و اهمیت آن به حدی است که در اسناد بالادستی مانند قانون اساسی و اصول کلی برنامه پنجم توسعه نیز مورد تأکید قرار گرفته، به‌طوری که در بند «۲۲» سند چشم‌انداز به‌صراحت بر لزوم تعمیم عدالت از طریق توسعه قضایی به‌منظور دستیابی آحاد جامعه به حقوق شهروندی تأکید شده است.

1. Social Networking Websites

2. Face Book

این سایت در سال ۲۰۰۶ توسط مارک زوکربرگ Mark Zuckerberg بنیان گذاشته شد.

3. Twitter

این سایت در سال ۲۰۰۶ توسط جک دورسی Jack Dorsey شکل گرفت.

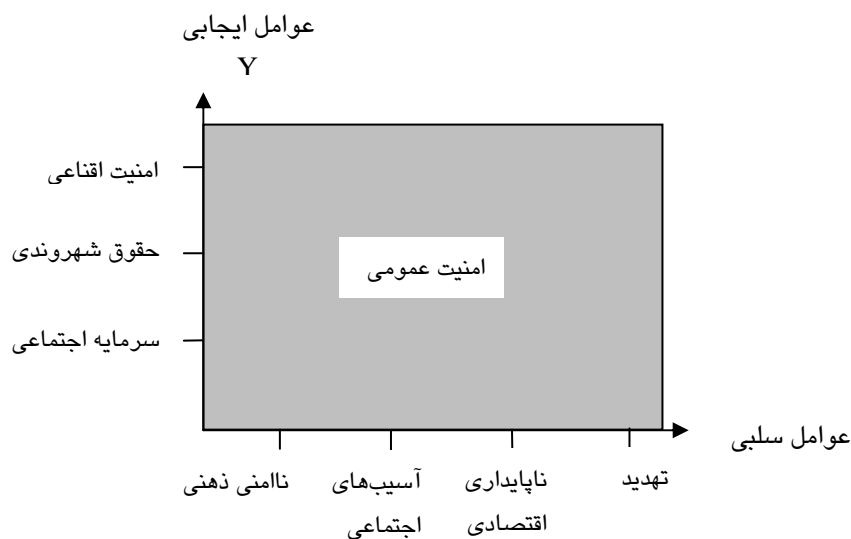

تأکید بند «۷» و «۸» اصل سوم قانون اساسی مبنی بر تأمین آزادی‌های سیاسی و اجتماعی در حدود قانون و لزوم مشارکت مردم در تعیین سرنوشت خود، تأکید بند «۱۴» اصل سوم بر لزوم صیانت از امنیت قضایی، تأکید اصل نوزدهم بر حقوق مساوی تمام اقوام ایرانی، تأکید اصل بیست و سوم مبنی بر ممنوعیت تفتیش عقاید به صرف داشتن عقیده‌ای خاص، تأکید اصل بیست و هفتم مبنی بر آزادی تشکیل اجتماعات و راهپیمایی‌های مسالمت‌آمیز به شرط مغایر نبودن با مبانی اسلام برخی مصادیق توجه قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به بنیان‌های حقوق شهروندی است که ایجاد ظرفیت‌های قانونگذاری، نظارتی و اجرایی مناسب برای تحقق آنها، نقش مهمی را در تولید امنیت نرم و ارتقای رضایتمندی عمومی ایفا می‌کند.

۷. تكثر عوامل تأثیرگذار بر وقوع ناامنی عمومی

در روند توسعه امنیت عمومی، عوامل داخلی و خارجی متعددی تأثیرگذارند که می‌توانند نقش کاتالیزور یا برعکس ضربه‌گیر را در دو قالب مولدهای ایجابی و سلبی ایفا کنند. مولدهای امنیت ایجابی به عواملی اطلاق می‌شود که ایجاد و نهادینه‌سازی آنها تأثیر مثبتی بر توسعه امنیت عمومی دارد، در حالی که عوامل سلبی نقش ضربه‌گیر را برای توسعه امنیت عمومی ایفا کنند. خنثی‌سازی کامل عوامل سلبی یا برقراری کامل عوامل ایجابی امکان‌پذیر نیست، بلکه رویکرد نهادهای ذیربط دستیابی به حداکثر امنیت ایجابی و حداقل‌رسانی مولدهای ناامنی است.

نمودار ۲. مختصات عوامل ایجابی و سلبی تأثیرگذار بر امنیت عمومی^۱

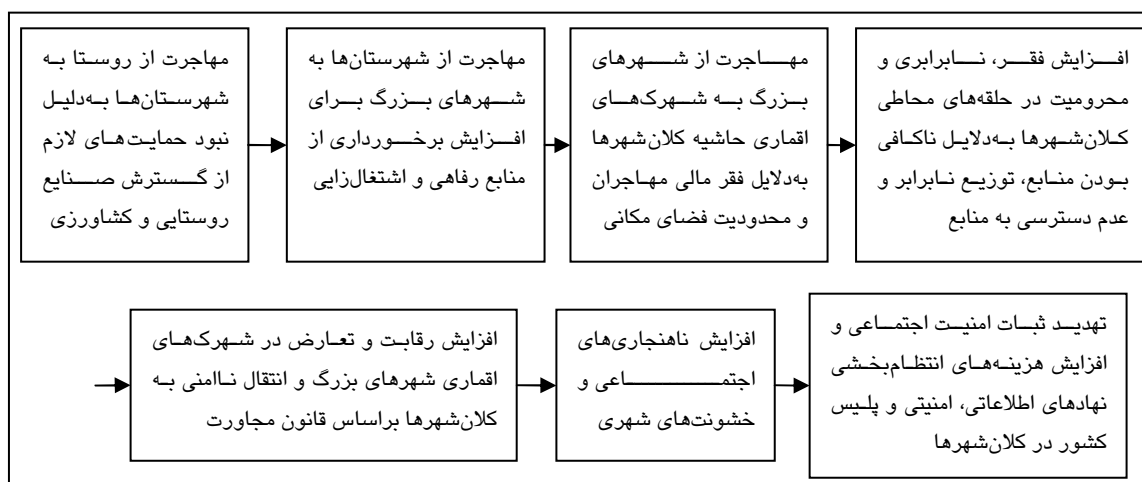
۱. منوچهر علی‌نژاد، تبیین جامعه‌شناختی امنیت عمومی، مشارکت مردمی و محله‌گرایی، تهران، فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، سال سوم، شماره هشتم و نهم، زمستان ۱۳۸۵ و بهار ۱۳۸۶، ص ۱۰۰.

در رویکرد سلبی، امنیت عمومی براساس وجدان جمعی، حقوق تنبیهی، عرف، سنت ولی در رویکرد ایجابی بر پایه تقسیم کار، نظام قراردادهای، حقوق ترمیمی (اصلاح مجرم و قانون)، نظام‌های رسمی و حقوق شهروندی شکل می‌گیرد.^۱

۸. نگاه‌بخشی به مدیریت انتظامی آمایش جمعیتی

نمودار ۳. روندکاوای تأثیر مهاجرت بر شاخص‌های امنیت عمومی

برخی ملاحظات آمایش جمعیتی از منظر امنیت عمومی عبارتند از:

- توسعه زیرساخت‌های امنیتی قطب‌های جمعیتی کشور،
- شناسایی حوزه‌های جغرافیایی توسعه‌پذیر استان‌های مرزی،
- تطبیق نظام اسکان جمعیت شهری و روستایی مبتنی بر مهندسی امنیتی آمایش جمعیتی،
- یکپارچه‌سازی نظام طراحی و برنامه‌سازی توسعه آمایش جمعیتی،
- توسعه ضرایب امنیتی از طریق قالب‌بندی مناسب بسته‌های جمعیتی کشور،
- توجه ویژه به توسعه خطوط حمل‌ونقل درون‌شهری به‌ویژه در کانون‌های پرتردد با هدف جلوگیری از ازدحام جمعیت در مناطق مختلف شهری و مدیریت دقیق‌تر انضباط اجتماعی،
- کنترل نامحسوس جمعیت در مناطق پرتردد جرم‌خیز از طریق ساماندهی نصب دوربین‌های مداربسته درون‌شهری.

۱. ریمون آرون، مراحل اساسی اندیشه در جامعه‌شناسی، ترجمه باقر پرهام، انتشارات علمی و فرهنگی، چاپ چهارم، ۱۳۷۷، ص ۳۶۴.

گفتار دوم - راهکارهای ارتقای امنیت عمومی در جمهوری اسلامی ایران

مهمترین تدابیر و اقدام‌هایی که ظرفیت نهادهای امنیتی - انتظامی برای مقابله با مولدهای ناامنی عمومی را افزایش می‌دهند عبارتند از:

۱. خنثی‌سازی محرک‌های ذهنی وقوع ناامنی عمومی

یکی از تدابیر نرم‌افزارگرایانه مدیریت استراتژیک امنیت عمومی، خنثی‌سازی پیام‌ها و محرک‌هایی است که می‌توانند بستر ذهنی وقوع ناامنی را تداعی کنند. توانمندی نهادهای امنیتی در کنترل و کاهش آمار جرم و جنایت، شکل و رنگ لباس پلیس و تناسب تجهیزات و پرسنل ناجا با مأموریت‌های محول، از مؤلفه‌هایی هستند که به‌صورت مستقیم بر شکل‌گیری امنیت ذهنی شهروندان تأثیرگذارند.

ارتباط بین امنیت ذهنی شهروندان با احتمال وقوع جرم را می‌توان با ترسیم ماتریس امنیت به خوبی تحلیل کرد.

نمودار ۴. ارتباط میان ناامنی ذهنی با وقوع جرم^۱

احساس ناامنی	سناریوی اول میزان بالای جرم میزان بالای احساس ناامنی (برنامه‌های کاهش جرم)	سناریوی چهارم میزان پایین جرم میزان بالای احساس ناامنی (برنامه‌های مقابله با احساس ناامنی)
	سناریوی دوم میزان بالای جرم میزان پایین احساس ناامنی (برنامه‌های آموزش امنیتی)	سناریوی سوم میزان پایین جرم میزان پایین احساس ناامنی (ایدئال)
	وقوع جرائم	

۱. حسین حسینی، مدیریت احساس امنیت در جامعه، فصلنامه امنیت، سال ششم، شماره ۱، پاییز ۱۳۸۶، ص ۱۴۲.

وضعیت امنیت عمومی جمهوری اسلامی ایران در هر کدام از سناریوهای چهارگانه فوق‌الذکر به صورت زیر است:

سناریوی اول - میزان بالای جرم و احساس ناامنی زیاد

در مناطقی که میزان وقوع جرم بالاست، احساس ناامنی نیز میان شهروندان افزایش می‌یابد. در این سناریو اولین اولویت نهادهای امنیتی، انتظامی و اطلاعاتی جمهوری اسلامی ایران باید بر اتخاذ تدابیر مناسب برای کاهش وقوع جرم متمرکز شود. از طرفی بالا بودن ترس شهروندان مانند ترس از گزارش‌های مردمی، ضعف اعتماد به نفس و نبود اعتماد کافی به سازمان‌های متولی تولید، توزیع و صیانت از امنیت می‌تواند به نوبه خود آمار جرم را افزایش دهد.

متولیان امنیت عمومی در این سناریو باید با ارتقای سرمایه اجتماعی و اعتمادافزایی متقابل با جامعه و نهادهای مدنی، علاوه بر کاهش اضطراب و نگرانی در جامعه، بستر بهره‌گیری از ظرفیت اطلاعات مردمی در روند انتظام‌افزایی خرد و کلان را به وجود آورند. به‌ویژه اینکه در بند «۱-۴۴» سیاست‌های کلی برنامه پنجم نیز بر لزوم اتخاذ بسته سیاستی منسجم در این حوزه تأکید شده است. اقدام لازم دیگر در این سناریو، تقویت رویکرد مدیریت پیش‌رویدادی با هدف کاهش هزینه امنیت‌افزایی نهادهای ذیربط است.^۱

سناریوی دوم - میزان بالای جرم و سطح پایین احساس ناامنی

این سناریو هنگامی اتفاق می‌افتد که عملکرد نهادهای رسانه‌ای، تبلیغاتی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در ایجاد ذهنیت وجود امنیت در یک ناحیه مطلوب باشد ولی عملکرد نهادهای انتظامی - امنیتی در پیشگیری از وقوع جرم در حد قابل قبولی نباشد. در این سناریو یکی از راهکارهای مؤثر برای مدیریت امنیت عمومی، بررسی نقاط ضعف، بازنگری در سیاست‌ها همراه با تداوم برنامه‌های اقناعی است.

سناریوی سوم - میزان پایین جرم و سطح پایین احساس ناامنی

تحقق این سناریو که در آن میزان وقوع جرم پایین و احساس امنیت بالاست، از شاخص‌های شکل‌گیری امنیت عمومی پایدار است که از مصادیق آن می‌توان به روستاهایی اشاره کرد که جمعیت و سرمایه اجتماعی منسجم دارند.

سناریوی چهارم - میزان پایین جرم، همراه با احساس ناامنی بالا

تحقق این سناریو در ساختار امنیت عمومی هنگامی است که عملکرد نهادهای انتظامی - امنیتی در کنترل و پیشگیری از وقوع جرم مطلوب باشد ولی صداوسیما یا سایر متولیان دیپلماسی عمومی در

ایجاد بستر روانی - رسانه‌ای مناسب و مؤثر برای تولید امنیت ذهنی از کارآمدی لازم برخوردار نباشند.

راهکار مؤثر برای پوشش حفره‌های امنیتی در این سناریو، بازنگری در نوع، شیوه و ابزار مدیریت افکار عمومی و بهره‌وری مناسب از ظرفیت‌های نرم‌افزارگرایانه است. از طرفی توجه نهادهای ذیربط برای تولید امنیت رسانه‌ای محور، باعث شناسایی دقیق‌تر سرچشمه دغدغه‌های امنیت ذهنی شهروندان می‌شود. به‌ویژه اینکه رسانه‌ها به‌دلیل هنجارسازی و تقویت روحیه خودکنترلی نقش مهمی را در تسریع و تسهیل عملیاتی‌سازی بایسته‌های انضباط اجتماعی ایفا می‌کنند.

۲. تقویت سرمایه اجتماعی نهادهای متولی صیانت از امنیت عمومی

سرمایه اجتماعی در دهه ۱۹۸۰ توسط «جیمز کلنن» و «رابرت پوتنام» مورد استفاده قرار گرفت.^۱ یکی از سازوکارهای پیشگیری از وقوع ناامنی عمومی و کاهش هزینه‌های انتظام‌بخشی ناجا به‌ویژه در حوزه تولید امنیت، توسعه سرمایه اجتماعی از طریق اعتمادافزایی میان جامعه و نهادهای مدنی با ساختارهای امنیتی - انتظامی است.

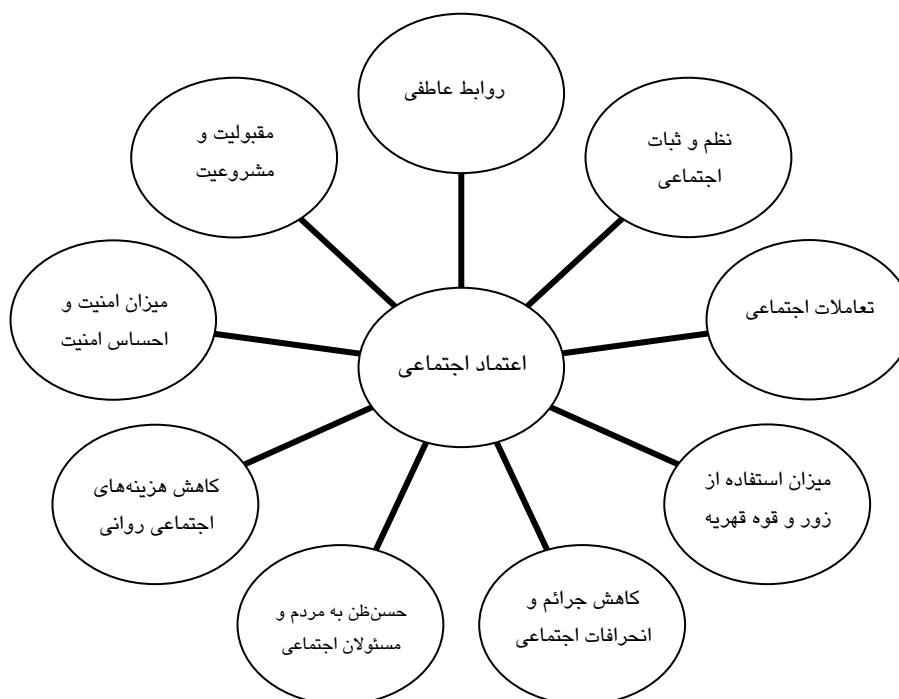
سرمایه اجتماعی در دو حوزه درون‌ساختاری و جامعه‌محوری، به‌صورت غیرمستقیم بر شاخص‌های امنیت عمومی تأثیرگذار است.

اتخاذ سازوکارهای مناسب برای ارتقای منزلت اجتماعی پرسنل ناجا، تقویت همبستگی سازمانی میان رده‌های ستادی و فرماندهی، مشارکت جمعی و توجه به سطح معیشتی نیروها موجب تقویت سرمایه اجتماعی درون‌ساختاری و در مقابل توجه به مؤلفه‌هایی مانند پاسخگویی مدیران در قبال عملکردشان، شفافیت در تصمیم‌گیری و پیشگیری از جریحه‌دار شدن احساسات عمومی از تدابیری هستند که موجب تحکیم سرمایه اجتماعی جامعه‌محور می‌شوند.

سرمایه اجتماعی همچنین رابطه مستقیمی با شعاع امنیتی دارد به‌طوری که هر میزان سرمایه اجتماعی نهادهای امنیتی - انتظامی از عمق و دامنه وسیع‌تری برخوردار باشد، به‌تبع بر برد امنیتی نیز افزوده می‌شود.

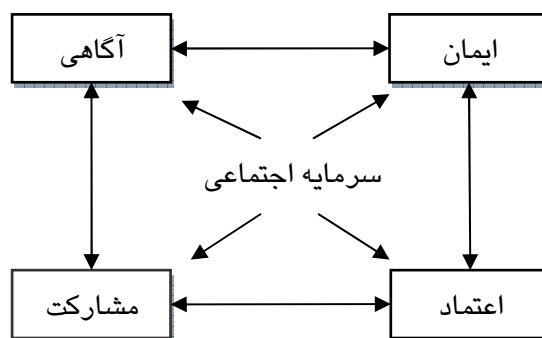
۱. فرانسیس فوکویاما، اخلاق و فرهنگ در آمریکا (بنیان‌های متزلزل)، ترجمه محمدرضا ظفری، ۱۳۸۲، ص ۱۰.

شکل ۱. مؤلفه‌های تأثیرگذار بر شکل‌گیری اعتماد اجتماعی^۱

اعتماد، آگاهی، مشارکت و ایمان، عناصر چهارگانه سرمایه اجتماعی را شکل می‌دهند که تقویت هر کدام از آنها می‌تواند همسویی و پذیرش اقناعی جامعه با سیاست‌های امنیتی - انتظامی را تسهیل کرده و بستر توسعه امنیت عمومی را به‌وجود آورد. آرایش عناصر اربعه سرمایه اجتماعی را می‌توان به‌صورت نمودار زیر نشان داد:

نمودار ۵. مؤلفه‌های تأثیرگذار بر سرمایه اجتماعی^۲

۱. رضا عبدالرحمانی، تأثیر اعتماد اجتماعی به‌عنوان نشانگان سرمایه اجتماعی بر کارآیی سازمان پلیس، فصلنامه دانش انتظامی، سال هفتم، شماره سوم، پاییز ۱۳۸۴، ص ۱۲۶.

۲. بهرام بیات، سرمایه اجتماعی، فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، معاونت اجتماعی ناجا، پیش‌شماره سوم، ۱۳۸۳، ص ۷۵.

برداشت‌های ذهنی افراد از توانمندی و موفقیت‌های نهادهای متولی حفظ و صیانت از امنیت، وجود هنجارهای مشترک و قابل قبول، برنامه‌ریزی دولت در نهادینه‌سازی اعتماد به پلیس از طریق آموزش و پرورش، وجود برنامه‌های عملیاتی برای افزایش شعاع اعتماد، ترویج ارزش‌های دینی و اخلاقی، ترویج ارزش‌های مشترک اخلاقی، آموزش نظم و انضباط، بسترسازی برای ایجاد فضای نقد و نظارت همگانی، داشتن تجربه‌ای مثبت از عملکرد پلیس و اطلاع‌رسانی درست از فعالیت‌ها برخی عواملی هستند که در ارتقای سرمایه اجتماعی نهادهای امنیتی، اطلاعاتی و انتظامی جمهوری اسلامی ایران تأثیرگذارند.^۱

۳. طراحی الگویی پایدار برای مدیریت بحران‌های امنیت عمومی

در ساختار مدیریت امنیت استراتژیک، طراحی الگویی مناسب باعث ترسیم دقیق‌تر اهداف، رسالت و موانع احتمالی نهادهای ذیربط برای تولید و توزیع امنیت می‌شود. به‌ویژه اینکه جمهوری اسلامی ایران چه از لحاظ شاخص‌های جغرافیایی (قرار گرفتن در گسل زلزله، وقوع سیل و...)، چه از منظر جامعه‌شناختی (وجود موزاییک‌های قومی - فرقه‌ای) و چه از لحاظ برنامه‌ای (نبود بسته سیاستی منسجم برای مدیریت بحران‌های امنیتی - انتظامی) از کشورهایی است که بستر وقوع آشوب‌های اجتماعی در سطوح مترکم یا گسترده را دارد. معمولاً قبل از وقوع بحران، پیش‌زمینه‌ای به نام آستانه تهدید وجود دارد که به‌عنوان خطوط قرمز مدیریت انتظامی، امنیتی و اطلاعاتی ناآرامی‌های اجتماعی ارزیابی می‌شود و در صورت شناسایی، اولویت‌سنجی و تبیین راهبردی منسجم برای خنثی‌سازی هر کدام از آنها، ضریب وقوع ناامنی عمومی به‌طور محسوسی کاهش می‌یابد. به‌عبارتی یکی از سوپاپ‌های اطمینان در ساختار مدیریت بحران‌های امنیت عمومی، درک مناسب متولیان امر از سطوح آستانه تهدید یا مقاومت مردمی است.

سه رویکردی که در نگاه مدیران استراتژیک نظام برای طراحی الگوی مناسب تأثیرگذارند،

عبارتند از:

- **رویکرد بحران‌گریزی:** نهادهای امنیتی - انتظامی که چنین رویکردی را در مدیریت خود برمی‌گزینند، از راهبرد انفعالی در قبال بحران‌ها استفاده می‌کنند و هیچ‌گونه آمادگی قبلی و برنامه مشخصی برای مقابله با بحران ندارند و تا فشار افکار عمومی را در شرایط وقوع بحران حس نکنند، به واکنش نمی‌پردازند.

- **رویکرد بحران‌ستیزی:** در این رویکرد نهادهای ذیربط با پذیرش بحران به عنوان قانون طبیعی،

۱. فریبا شایگان، بررسی میزان اعتماد مردم به پلیس (مطالعه موردی شهر تهران)، فصلنامه دانش انتظامی، سال دهم، شماره ۲، تابستان ۱۳۸۷، ص ۴۹.

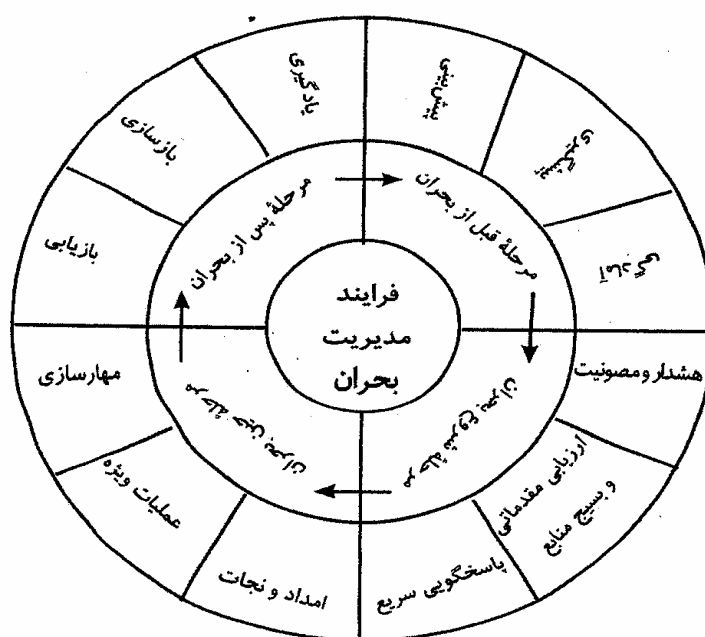

نوعی راهبرد فعال را برای مواجهه با آن برمی‌گزینند و از تمام ظرفیت‌های خود برای پیش‌بینی بحران قبل از وقوع و مقابله مؤثر با آن بهره می‌گیرند.

- رویکرد بحران‌پذیری: در این رویکرد، علاوه بر پذیرش بحران به‌عنوان یک امر محتوم، به پیش‌بینی و استقبال از آن نیز پرداخته می‌شود. در چارچوب این راهبرد، هر بحران ممکن است فرصت‌هایی را همراه خود داشته باشد. لذا باید مترصد بحران‌ها بود و از قبل پیش‌بینی‌ها و آمادگی‌های لازم را برای مواجهه با آنها به‌وجود آورد تا در صورت بروز بتوان تهدید را به فرصت تبدیل کرد. مدیران پیرو این راهبرد، نه تنها تابع شرایط بحران نیستند و درصدد انطباق با آن بر نمی‌آیند، بلکه به تطبیق شرایط با اهداف و مقاصد خود می‌پردازند و پیشرو عمل می‌کنند. چنین مدیرانی توانایی فرصت‌زایی از قبل وقوع بحران‌ها را دارند.^۱

در این راستا یکی از مطلوب‌ترین الگوهای مدیریت امنیت عمومی متناسب با مختصات جامعه‌شناختی و تهدیدات نامتقارن امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران، الگوی چرخه‌ای شکل است که می‌توان آن را به‌صورت شکل زیر نشان داد:

شکل ۲. الگوی چرخه‌ای شکل مدیریت بحران^۲

۱. طاهر روشندل اربطانی، علی اصغر پورعزت و آرین قلی‌پور، تدوین الگوی جامع فراگرد مدیریت بحران با رویکرد نظم و امنیت، فصلنامه دانش انتظامی، سال دهم، شماره ۲، تابستان ۱۳۸۷، ص ۶۷-۷۳.

۲. همان، ص ۷۳.

مرحله قبل از بحران

الف) مرحله پیش‌بینی: آینده‌پژوهی امنیت‌محور، سناریوپردازی، بهره‌گیری بهینه از ظرفیت اطلاعات مردمی، تقویت پدافند غیرعامل ناجا و رفع کاستی‌های تقنینی، نظارتی و اجرایی توسعه امنیت عمومی از مهمترین تدابیری هستند که ظرفیت نهادهای امنیتی - انتظامی برای مقابله با تهدیدات احتمالی پیش‌بینی شده را دوچندان می‌کند.

آینده‌پژوهی به مفهوم یادگیری اصول و روش‌های مطالعه، تصمیم‌گیری، طرح‌ریزی و اقدام درخصوص علوم و فناوری مرتبط با آینده است. پیش‌بینی و آینده‌نگری، نظام را مجهز به اطلاعاتی می‌کند که در زمان مناسب بتواند، جایگاه مناسب خود را پیدا کند.

ب) مرحله پیشگیری: پیشگیری به مفهوم کاربست تدابیر مؤثر و بازدارنده برای مقابله با گسترش عمق و دامنه جرائم امنیت عمومی است. برای مثال اتخاذ تمهیدات مناسب با نزدیک شدن به برگزاری انتخابات با رویکرد مقابله پیش‌رویدادی با برخی اعتراضات احتمالی در این مرحله قابل ارزیابی است.

ج) مرحله آمادگی: هرگاه ارزیابی ساختارهای انتظامی - امنیتی بیانگر احتمال بالای وقوع ناامنی عمومی باشد، نهادهای ذیربط بخشی از امکانات خود را برای مقابله با آسیب‌ها و تهدیدات احتمالی بسیج می‌کنند که از مصادیق آن می‌توان به ایجاد برخی محدودیت‌ها در تردد یا فرمان آماده‌باش به نیروهای امنیتی - اطلاعاتی اشاره کرد.

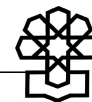
مرحله شروع بحران

در صورت وقوع ناامنی‌های عمومی گسترده، نحوه مدیریت نهادهای انتظامی - امنیتی در ۲۴ ساعت شروع بحران حائز اهمیت بوده که شامل سه گام اساسی زیر است:

الف) مرحله هشدار و مصونیت: برخی اقدامات و تدابیر ناجا برای حفاظت از مغازه‌ها، اماکن و تأسیسات عمومی در آغاز بحران که شدت درگیری بالاست، در این مرحله گنجانده می‌شود.

ب) مرحله ارزیابی مقدماتی و بسیج منابع: اقداماتی که در ۲۴ ساعت اول وقوع بحران براساس ارزیابی‌های اولیه از سطح و شدت آسیب‌ها انجام و متناسب با آن به بسیج منابع انسانی و غیرانسانی پرداخته می‌شود.

ج) مرحله پاسخگویی سریع: در این مرحله نهادهای امنیتی، اطلاعاتی و انتظامی با حداقل زمان مؤلفه‌هایی که می‌توانند بستر ذهنی یا فیزیکی گسترش ناآرامی را به‌وجود آورند، مهار کنند. برای نمونه در صورتی‌که در همان مراحل شکل‌گیری و شروع بحران شایعات مخرب کنترل و مدیریت نشوند، کار برای ناجا یا وزارت اطلاعات دوچندان مشکل‌تر می‌شود و بر وخامت اوضاع افزوده می‌شود.

مرحله حین بحران

الف) مرحله امداد و نجات: در بسیاری از آشوب‌های خیابانی مشاهده می‌شود که عده‌ای بی‌گناه چه از ناحیه عوامل بحران‌ساز و چه از ناحیه نیروی انتظامی دچار آسیب می‌شوند که نهادهای ذیربط باید برای کم‌رسانی به چنین افرادی برنامه‌ها و امکانات لازم را از قبل پیش‌بینی کرده باشد.

ب) مرحله عملیات ویژه: معمولاً هنگامی که ناامنی عمومی به حدی رسد که مدیریت آن از توان پلیس و نیروهای امداد خارج شود، یگان ویژه کنترل اوضاع را در دست گرفته و اقدام به یکسری عملیات ویژه می‌کند.

ج) مرحله مهارسازی: اقداماتی که در راستای مهار و فرونشاندن بحران انجام می‌شود.

مرحله پس از بحران

الف) مرحله بازیابی: این مرحله که پس از مهار بحران و کنترل اوضاع شروع می‌شود، دلالت بر مجموعه اقداماتی دارد که به عادی‌سازی شرایط منجر می‌شود. برای مثال همان‌گونه که بدن را پس از یک عمل جراحی چندین ساعته در شرایط بازیابی قرار می‌دهند تا علائم حیاتی، مانند تعداد ضربان قلب و تنفس، به وضعیت عادی و طبیعی خود برگردد، در مرحله بازیابی بحران‌های امنیت عمومی نیز پس از مهار و فرونشاندن بحران، مجموعه اقداماتی در راستای آرام‌سازی و برگرداندن اوضاع به حالت طبیعی صورت می‌گیرد.

ب) مرحله بازسازی: اقداماتی که در راستای پاکسازی محیط از هرگونه علائم و شواهد انجام می‌شود که از آن به مرحله ترمیم، بهبود، توانبخشی و توسعه مجدد نیز یاد می‌شود. به‌عنوان مثال دلجویی و جبران خسارت آسیب‌دیدگان یا ترمیم اماکن و تأسیسات آسیب‌دیده بخشی از اقدامات لازم در مرحله بازسازی است.

ج) مرحله یادگیری: تجربیاتی که نهادهای انتظامی، امنیتی و اطلاعاتی جمهوری اسلامی ایران از بحران‌های امنیت عمومی گذشته مانند حوادث کوی دانشگاه تیرماه ۱۳۸۷ یا آشوب‌های خیابانی پس از دهمین دوره انتخابات ریاست‌جمهوری به‌دست آورده‌اند می‌تواند با تجربه‌افزایی نهادهای ذیربط، ظرفیت امنیت بازدارندگی کشور برای مدیریت پیش‌رویدادی ناامنی عمومی را افزایش داده و هزینه مقابله با حوادث مشابه را به‌طور محسوس کاهش می‌دهد.

در هر کدام از مراحل چهارگانه قبل، شروع، حین و پس از وقوع ناامنی‌های عمومی، رسانه‌ها به‌دلیل نقشی که در ارتقای ظرفیت اقل‌پذیری یا هم‌سوسازی جامعه با ساختارهای حاکمیتی ایفا می‌کنند، به‌عنوان یکی از مهمترین ابزارهای مدیریت نرم‌افزاری تهدیدات امنیت عمومی ارزیابی می‌شوند.

۴. مطالعه تطبیقی قوانین مدیریت امنیت عمومی در کشورهای بحران‌خیز

اهمیت مدیریت انتظامی آشوب‌های اجتماعی به حدی است که در سال‌های اخیر مورد توجه نهادهای قانونگذاری و اجرایی کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه قرار گرفته و کشورهای بحران‌خیزی مانند فرانسه، آلمان و ایالات متحده ساختار و بسته‌های سیاستی منسجمی را برای پیشگیری از وقوع بحران‌های اجتماعی تدوین کرده‌اند که مطالعه تطبیقی و بهره‌گیری از تجربیات آنان متناسب با شرایط بومی کشور می‌تواند در شناسایی دقیق‌تر مولدهای وقوع ناامنی عمومی در سطوح کلان‌شهری، استانی و ملی مؤثر واقع شود.

۵. تحول ساختاری و برنامه‌ای در مدیریت انتظامی آشوب‌های اجتماعی

تحول کیفی و بازتولید رفتاری نیروی انتظامی به‌عنوان اصلی‌ترین متولی صیانت از امنیت عمومی متناسب با تهدیدات نوین بالفعل و بالقوه اجتماعی، عامل مهمی در تسریع و تسهیل مدیریت پیش‌رویدادی مولدهای ناامنی عمومی، محسوب می‌شود. به همین منظور توصیه می‌شود تدابیر زیر در سیاست‌های کلان انتظامی مورد توجه متولیان امر قرار گیرد:

۵-۱. چابک‌سازی پلیس با رویکرد حداقل‌رسانی زمان مدیریت آشوب‌های اجتماعی

یکی از پیش‌نیازهای توسعه سازوکارهای مدیریت امنیت اجتماعی، حمایت‌های تقنینی، نظارتی مجلس شورای اسلامی از چابک‌سازی نهادهای امنیتی - انتظامی برای کنترل و مدیریت آشوب‌های داخلی است. به‌طوری که در بند «۳» ماده (۱۲۱) قانون برنامه چهارم توسعه نیز بر لزوم بهینه‌سازی و بهبود ساختارهای چابک و پاسخگو در دفاع ملی تأکید شده است.

تنوع، تکرر و سیالیت ابزار و روش‌های شکل‌گیری ناامنی عمومی، ضرورت توجه مدیران راهبردی و ستادی برای سرعت عمل در مدیریت تهدیدات امنیت عمومی را دو چندان کرده است. در این راستا اتخاذ تدابیری مانند ارتقای ظرفیت چابک‌سازی پلیس ضدشورش یا یگان‌های ویژه عملیاتی نقش مهمی را در پیشگیری از تبدیل آشوب‌های اجتماعی متراکم به گسترده ایفا می‌کند.

۵-۲. تقویت پلیس جامعه‌محور

یکی از الزامات ارتقای اثربخشی سیاست‌های انتظامی که با هدف ارتقای مشارکت اجتماعی، تحکیم سرمایه اجتماعی پلیس و بهره‌گیری از ظرفیت‌های مدنی در روند کنترل و خنثی‌سازی آسیب‌های حقوق شهروندی سازماندهی می‌شوند، حمایت لازم از شکل‌گیری «پلیس جامعه‌محور»^۱ است.

۳-۵. توسعه زیرساخت‌های شبکه نظارتی پلیس کشور

هر میزان سازوکارهای نظارت همگانی تقویت شود، به همان میزان هزینه همراهسازی شهروندان با سیاست‌های انتظامی کاهش می‌یابد. به عبارتی یکی از سازوکارهای نرم‌افزاری پلیس کشور برای پیشگیری از وقوع ناامنی عمومی، پرهیز از نگاه تشریفاتی به دفتر نظارت همگانی ناجاست که در سال ۱۳۷۹ تأسیس شد، زیرا هنوز هم کسانی هستند که مراجعه به افکار عمومی و قرار دادن خویش در معرض قضاوت مردم را تجملاتی و غیرضروری می‌پندارند.^۱ به‌ویژه اینکه این مرکز با ایجاد زمینه‌های پاسخگویی به مردم به نهادینه‌سازی فرهنگ اعتماد اجتماعی به پلیس کمک کرده و زمینه حمایت آگاهانه و فعال آنان در طرح‌های انتظامی و امنیتی را موجب می‌شود.^۲

یکی دیگر از تدابیر نرم‌افزارگرایانه لازم برای بهره‌گیری بهینه از ظرفیت اطلاعات مردمی در روند مدیریت پیشگیرانه جرائم امنیت عمومی، ایجاد و تحکیم پل‌های ارتباط مجازی جامعه و نهادهای امنیتی - انتظامی با بهره‌گیری از تعاملات آنلاین و شبکه‌ای است. برای مثال بررسی کمی‌وکیفی تماس‌های مردم با شماره تلفن‌های ۱۱۰ و ۱۹۷ تا حدودی بازتاب مختصات جرائم بالقوه یا بالفعل بوده و در بازتولید برنامه‌های اطلاعاتی - انتظامی برای ارتقای شاخص‌های امنیت عمومی مؤثر است.

آنچه مسلم است هر میزان تنوع، ابزار و شیوه‌های نظارت شهروندی بر عملکرد پلیس کشور تقویت شود، به همان میزان روند تحقق پلیس جامعه‌محور تسریع و تسهیل می‌شود.

۴-۵. بهره‌گیری از ظرفیت‌های مردمی در روند توسعه شاخص‌های امنیتی - انتظامی محلات

یکی از زیربناهای شکل‌گیری پلیس جامعه‌محور، توجه به محله‌گرایی و دستیابی به ادراک مناسبی از مناسبات درون محلات و تشکلهای مردمی است.

حمایت از توسعه کمی‌وکیفی مرکز نظارت همگانی ناجا، بهره‌گیری از نیروهای آموزش‌دیده و پرهیز از به‌کارگیری نیروهای نظام‌وظیفه برای مهار آشوب‌های اجتماعی، برخی تدابیر نهادینه‌سازی پلیس جامعه‌محور است.

۵-۵. بهره‌گیری حداکثری از ظرفیت اطلاعات مردمی

یکی از تدابیر مؤثر برای پیشگیری از وقوع تنش‌های اجتماعی، تعریف سازوکارهای مناسب برای بهره‌گیری بهینه از ظرفیت اطلاعات مردمی در ساختار امنیت ملی است که در اصول ابلاغی برنامه پنجم نیز مورد تأکید رهبر معظم انقلاب قرار گرفته است. همچنین در بند «ط» ماده (۱۱۹) قانون

۱. محسن اسماعیلی، نظارت همگانی و مبانی دینی و حقوقی آن، مجموعه مقالات دومین همایش علمی تخصصی ناجا و نظارت همگانی، تهران، بازرسی کل ناجا، مرکز نظارت همگانی، ۱۳۸۶، ص ۱۳۳.

۲. ابوالفضل صادق پور، نظارت یا کنترل کردن، نشر مرکز آموزش مدیریت دولتی، چاپ اول، ۱۳۷۸، ص ۱۷.

برنامه چهارم بر لزوم سازماندهی سازوکارهای لازم و مؤثر جهت توسعه مشارکت مردمی برای تأمین نظم و امنیت عمومی تأکید شده است.

به عبارتی مقابله با تهدیدات امنیت عمومی با بهره‌گیری صرف از ساختارهای حاکمیتی میسر نیست، بلکه باید از ظرفیت‌های مدنی نیز بهره گرفته شود. تقویت این روند نقش مؤثری را نیز در مهار فتنه‌های امنیتی ایفا می‌کند.

۵-۶. تقویت پدافند غیرعامل ناجا

پدافند غیرعامل در سه سطح تعریف می‌شود: یک سطح به مجموعه اقداماتی گفته می‌شود که آسیب‌پذیری زیرساخت‌های حیاتی، حساس و مهم کشور در مقابل حوادث طبیعی و انسان‌ساز را کاهش می‌دهد و متولی آن سازمان مدیریت بحران کشور است.

سطح دوم موجب کاهش آسیب‌پذیری زیرساخت‌های حیاتی و حساس کشور در زمان وقوع تهاجم نظامی است و متولی آن «سازمان پدافند غیرعامل کشور» است.

سطح سوم نیز مرتبط با توسعه دفاع مدنی در شرایط وقوع تهدیدات امنیتی اجتماعی یا تهاجم خارجی است که متولی آن نیز «سازمان پدافند غیرعامل کشور» است.

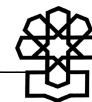
۵-۷. تقویت ظرفیت بازدارندگی نظام برای خنثی‌سازی تهدیدات سایبری امنیت عمومی

روند تصاعدی توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات به حدی است که اکثر فعالیت‌های اجتماعی با محیط سایبر عجین شده و با گستره‌افزایی فضای سایبر و کمرنگ شدن مرزهای فیزیکی، مقوله جهانی شدن در حوزه امنیت عمومی وارد شده است. به همین منظور مدیریت تهدیدات سایبری امنیت عمومی باید به‌عنوان یکی از راهبردهای توسعه امنیت داخلی مورد توجه نهادهای ذیربط قرار گیرد. به‌ویژه اینکه دو شاخصه شبکه‌ای و مجازی بودن اطلاعات در فضای سایبر باعث شده گردش اطلاعات متوقف نشود به همین دلیل کنترل متمرکز آنها امکان‌پذیر نیست و سیاست‌های امنیتی خاص خود را می‌طلبند. ایجاد سازوکارهای منسجم برای اجرایی‌سازی بند «۴-۴» سیاست‌های کلی که در لایحه دولت مغفول واقع شده است تا حدود زیادی می‌تواند این خلأ را برطرف کند.^۱

مهمترین تدابیری که ظرفیت نظام برای مدیریت پیشگیرانه تهدیدات امنیت عمومی در فضای

مجازی را افزایش می‌دهند، عبارتند از:

۱. در بند «۴-۴» بر لزوم اتخاذ تدابیر مناسب برای تقویت زیرساخت‌های انسجام و همبستگی ملی برای پیشگیری و مقابله با عوامل بروز گسست‌های هویتی، اجتماعی، فرهنگی و هویتی تأکید شده است.

۱-۷-۵. تأثیر کاوی وبلاگ نویسی بر جامعه‌شناسی امنیت

یکی از شاخص‌های تهاجم نرم در فضای سایبر (اینترنت)، گسترش هدفمند و روزافزون وبلاگ‌نویسی توسط برخی افراد، گروه‌ها یا سازمان‌های مخالف نظام است. رسانه وبلاگ یکی از مهمترین ابزارهای نرم‌افزارگرایانه است که می‌تواند در راستای تولید امنیت یا ایجاد ناامنی به‌کار گرفته شود که نقش مهمی را در تعامل یا تأثیرگذاری آنلاین شبکه‌های اجتماعی به‌ویژه بر نخبگان ایفا می‌کند. به همین منظور متولیان امر باید نقش رسانه وبلاگ در بحران‌سازی و جامعه‌شناسی امنیت را به‌دقت مورد کنکاش قرار دهند. در همین رابطه به‌دلیل رشد قابل توجه وبلاگ‌نویسی در جامعه ایران، یکی از منابع جمع‌آوری و تحلیل اطلاعاتی سازمان اطلاعات مرکزی آمریکا، نظارت آنلاین بر وبلاگ‌های فارسی است به‌طوری که بخشی را با عنوان «مرکز منابع باز»^۱ دایر کرده که با ماهیت‌سنجی وبلاگ‌های فارسی در محیط سایبر و تحلیل اطلاعاتی وبلاگ‌ها از آنها به‌عنوان ابزاری برای شناسایی منقذهای نفوذ بر ساختار جامعه‌شناختی و ایجاد ناامنی عمومی در جمهوری اسلامی بهره‌برداری می‌کنند.

۲-۷-۵. قانون‌مندی‌سازی نظام جامع فیلترینگ

فناوری اطلاعات و ارتباطات به همان میزان که فرصت‌ساز است در صورت ضعف سازوکارهای نظارتی می‌تواند تهدیدزا باشد، به‌طوری که کشورهای توسعه‌یافته نیز تدابیری را برای مدیریت امنیتی - انتظامی فضای سایبر لحاظ کرده‌اند. برای مثال ایالات متحده که همواره یکی از موارد نقض حقوق بشر در ایران را اعمال فضای سانسور در محیط مجازی اعلام کرده، خود قوانین متعددی را برای محدودسازی کاربران با عنوان ارتقای ضرایب امنیتی و ایمنی فضای سایبر وضع کرده است.

جدول ۲. سیاست‌های تقنینی ایالات متحده برای مدیریت پارلمانی تهدیدات سایبری^۱

فهرست قوانین	معادل لاتین قوانین	ارتباط قانون با توسعه زیرساخت‌های امنیت نرم
قانون میهن‌پرستی	Patriot Act of 2001	این قانون پس از وقایع یازده سپتامبر با رویکرد مدیریت پیش‌رویدادی حوادث تروریستی به تصویب رسید و در مورخ ۲۶ اکتبر ۲۰۰۱ با توشیح جرج بوش، رئیس‌جمهور وقت آمریکا لازم‌الاجرا شد. براساس این قانون اختیارات جامعه اطلاعاتی آمریکا برای نظارت آنلاین و جاسوسی از محیط سایبر شهروندان آمریکایی، مهاجران و اتباع خارجی افزایش یافت.
قانون ارتقای امنیت فضای سایبر مصوب سال ۲۰۰۲	Cyber Security Enhancement Act of 2002	این قانون با رویکرد خنثی‌سازی آینده‌های مروج ناهنجاری اجتماعی و ناامنی مدنی در محیط‌های مجازی و پیشگیری از رخنه هکرها به حریم خصوصی افراد تصویب شده است. کنگره آمریکا براساس «قانون ارتقای امنیت فضای سایبر» هر ساله بودجه‌ای را برای پیشگیری از وقوع جرم در فضای سایبر اختصاص می‌دهد.
قانون امنیت سایبر مصوب سال ۲۰۰۹	Cybersecurity Act of 2009	با توسعه فناوری‌های نوین، قرار گرفتن کشورها در دهکده جهانی و افزایش وابستگی متقابل کشورها در تجارت جهانی، مجلس سنا با رویکرد حفاظت از اسرار تجاری شرکای اقتصادی، پیشگیری از مختل شدن ثبات امنیت اقتصادی، حراست از اطلاعات و اسناد طبقه‌بندی شده شرکت‌های آمریکایی در فضای سایبر و ایمن‌سازی فضای اینترنت، در دهم آوریل ۲۰۰۹ «قانون امنیت سایبر» را به تصویب رساند.

۳-۷-۵. رفع خلأهای سیاستی شکل‌گیری پلیس سایبر

در فضای سایبر جرائم امنیت ملی پیچیده، کم هزینه، مبهم و سریع است و مقابله با آن جز با توسعه زیرساخت‌های فنی - حرفه‌ای میسر نیست. ایجاد پلیس‌های تخصصی با عناوینی مانند پلیس ۱۱۰، پلیس راه، پلیس راهنمایی و رانندگی و پلیس نامحسوس در بزرگراه‌ها فقط می‌توانند توان پیشگیرانه نیروی انتظامی در محیط فیزیکی را ارتقا دهند درحالی که مجرمان در فضای مجازی با بهره‌گیری از شاخصه گسترده بالای فضای سایبر به راحتی می‌توانند امنیت عمومی را به چالش کشند. در همین رابطه توسعه گشت‌های اینترنتی پلیس با رعایت ملاحظات حریم خصوصی افراد، یکی از تدابیر پیش‌رویدادی مدیریت تهدیدات سایبری امنیت عمومی است.

۸. تبیین منشور جامع مدیریت پیشگیرانه آسیب‌های قومی - فرقه‌ای

مدیریت امنیت عمومی در دو بُعد خرد و کلان انجام می‌شود که در بُعد خرد بیشتر پیشگیری از

۱. ناصر جمال‌زاده، ناجا و توسعه امنیت نرم در محیط سایبر با تأکید بر سند چشم‌انداز، مجموعه مقالات پلیس، امنیت و چشم‌انداز سال ۱۴۰۴ جمهوری اسلامی ایران، تهران، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، ص ۲۲.

وقوع ناامنی در محلات، روستاها و شهرستان‌های کوچک و در سطح کلان مدیریت ناامنی در کلان‌شهرها، استان‌ها یا موزاییک‌های قومی مورد توجه قرار می‌گیرد. در برخی مواقع چند استان مجاور تشکیل یک موزاییک قومی را می‌دهند. در نتیجه یکی از ملزومات مدیریت کلان امنیت عمومی، پرهیز از اتخاذ سیاست‌های جزیره‌ای و اتخاذ بسته سیاستی قومی - فرقه‌ای منسجم در ساختار مهندسی امنیت نرم است، زیرا با شاخص‌های سنجش وحدت و یکپارچگی ملی ارتباط دارد. به‌ویژه اینکه در بند «۴-۴» سیاست‌های کلی برنامه پنجم بر لزوم تقویت زیربنای همبستگی ملی و مقابله با گسست‌های هویتی، اجتماعی، فرهنگی و اعتقادی و در بند «۱۸» سند چشم‌انداز بر ضرورت حمایت از حقوق اقوام در راستای تقویت وحدت ملی تأکید شده است.

۹. واکاوی روش‌های ناامن‌سازی محیط داخلی در راهبرد تهاجم نرم

ابعادکاوای دورنمای تهدیدات نرم در دهه چهارم انقلاب بیانگر این است که یکی از اهداف برنامه‌ریزان، نظریه‌پردازان و مجریان جنگ نرم، مختل‌سازی نظام امنیت داخلی بدون کاربست ابزار قهریه است، به همین منظور ارزیابی تهدیدات امنیت عمومی با ریشه‌های امنیتی - سیاسی به‌عنوان یکی از اولویت‌های امنیت استراتژیک باید مورد توجه متولیان امر قرار گیرد.

بخشی از مولدهای سیاسی وقوع ناامنی اجتماعی، ریشه در مداخلات قدرت‌های خارجی دارد که در قالب جنگ نرم سازماندهی می‌شود و آشنایی متولیان امر با ابعاد و شیوه‌های آن نقش مهمی را در مدیریت نرم آشوب‌های عمومی ایفا می‌کند.

یکی از ملزومات جمهوری اسلامی ایران برای مهار تهدیدات امنیت عمومی که ریشه در مداخلات خارجی دارد، بررسی تطبیقی روندهایی است که زمینه وقوع آشوب‌های مخملی را در سایر کشورها به‌وجود آورده است. در این راستا جریان‌شناسی، رفتارکاوای و آسیب‌شناسی ابزار، روش، تاکتیک و مشوق‌های ایالات متحده برای شکل‌گیری نافرمانی مدنی و تسریع در وقوع آشوب‌های مخملی در جوامع هدف می‌تواند در اتخاذ سیاست امنیتی - اطلاعاتی مناسب برای خنثی‌سازی فتنه‌های داخلی با منشأ خارجی مؤثر واقع شود. به‌عبارتی مدیران راهبردی و ستادی جمهوری اسلامی ایران مینیاتوری از کشورهای کوچک آسیای میانه و اروپای شرقی که مورد تهاجم براندازی نرم واقع شده‌اند را در اختیار دارند که ریشه‌یابی دلایل موفقیت آمریکا در این کشورها، بخشی از پازل مطالعات امنیت عمومی محسوب می‌شود.

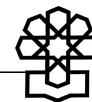

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

عوامل متعددی در شکل‌گیری ناامنی عمومی تأثیرگذارند که شناسایی آنها یکی از وظایف ساختارهای امنیتی، انتظامی و اطلاعاتی برای مدیریت استراتژیک امنیت داخلی است. در این راستا برخی از مهمترین مؤلفه‌های منفی تأثیرگذار بر امنیت عمومی را می‌توان به‌صورت جدول زیر نشان داد:

جدول ۳. مولدهای وقوع ناامنی عمومی

ابعاد ناامنی	ریشه‌های ناامنی
	امنیتی
	سیاسی
	رسانه‌ای
	روانی
	ساختاری
	اجتماعی

ابعاد ناامنی	ریشه‌های ناامنی
<p>- افزایش تهدیدات فرقه‌ای در قالب عرفان‌های کاذب و فرقه‌های ضاله با رویکرد تضعیف بنیان‌های ارزشی و اعتقادی جامعه (مذهب نقش مهمی را در انسجام ملی ایفا می‌کند).</p> <p>- ضعف برنامه‌ریزی منسجم و راهبردی برای ارتقای سرمایه اجتماعی نهادهای امنیتی، انتظامی و اطلاعاتی</p> <p>- وجود موزاییک‌های قومی - فرقه‌ای، نبود بسته سیاستی منسجم برای ارتقای انسجام هویتی و مغفول شدن بند «۴-۴» سیاست‌های کلی در لایحه برنامه پنجم</p> <p>- عدم توجه کافی به مزیت‌های امنیتی جغرافیای انسانی</p> <p>- توزیع ناهمگن جمعیت مانند خلاً جمعیتی در بخش‌هایی از استان‌های مرزی یا تراکم جمعیت در برخی شهرهای استراتژیک</p>	

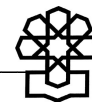
مهمترین شاخص‌های مطالعاتی امنیت عمومی را نیز می‌توان به صورت جدول صفحه بعد

ترسیم کرد:

جدول ۴. چارچوب مطالعاتی مدیریت امنیت عمومی

اهداف غایی مدیریت استراتژیک امنیت عمومی	نهادهای متولی تولید، توزیع و صیانت از امنیت عمومی	محور تحلیل	سطوح تحلیل بازیگران تأثیرگذار	منشأ جغرافیایی ایجاد و مدیریت بحران	ریشه‌های وقوع ناامنی عمومی	امنیت عمومی
<p>- پیشگیری از گسست‌های هویتی</p> <p>- توسعه امنیت داخلی</p> <p>- منسجم‌سازی زیربنای عمق استراتژیک اقتدار ملی</p> <p>- پیشگیری از شکل‌گیری تمایلات تجزیه‌طلبانه یا خنثی‌سازی بهره‌برداری ابزاری مخالفان نظام از گسل‌های هویتی و حمایت‌های خزننده آنان از شکل‌گیری ناسیونالیسم قومی در جمهوری اسلامی ایران</p>	<p>نهادهای اطلاعاتی، امنیتی و انتظامی، قوه قضائیه، صداوسیما، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی،</p>	<p>سازوکارهای ارتقای صیانت از حقوق شهروندی، امنیت قضایی، اقتدارافزایی، ارتقای سطح رضایتمندی، سازوکارهای تقویت واحد نظارت همگانی در پلیس کشور، روش‌های مقابله مؤثر با تهدیدات امنیت اجتماعی در فضای سایبر، پیشگیری از وقوع بحران‌های منزلت، مشارکت و مشروعیت در ساختار امنیت اجتماعی</p> <p>تبیین نقشه راه منسجم برای اجتناب از امنیتی شدن مطالبات قومی - فرقه‌ای با رویکرد پیشگیری از وقوع بحران هویت در ساختار امنیت ملی</p>	<p>افراد و گروه‌های اجتماعی، احزاب، تشکل‌های صنفی و موزاییک‌های قومی - فرقه‌ای گروه‌های هنجارشکن، سازمان‌های تروریستی واقع در محیط پیرامونی جمهوری اسلامی ایران، عرفان‌های کاذب و فرقه‌های ضاله</p>	<p>محیط ملی و درون‌کشوری</p>	<p>مؤلفه‌های سیاسی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، قضایی و فناورانه</p>	<p>امنیت عمومی</p>

منابع و مآخذ

۱. آرون، ریمون. مراحل اساسی اندیشه در جامعه‌شناسی، ترجمه باقر پرهام، انتشارات علمی و فرهنگی، چاپ چهارم، ۱۳۷۷.
۲. اسماعیلی، محسن. نظارت همگانی و مبانی دینی و حقوقی آن، مجموعه مقالات دومین همایش علمی تخصصی ناجا و نظارت همگانی، تهران، بازرسی کل ناجا، مرکز نظارت همگانی، ۱۳۸۶.
۳. باقری، اشرف‌السادات. حاشیه‌نشینی و رابطه آن با جرم و جنایت، فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، معاونت اجتماعی ناجا، سال دوم، شماره چهارم و پنجم، زمستان ۱۳۸۴، بهار ۱۳۸۵.
۴. بوزان، باری. «مردم، دولت‌ها، هراس»، ترجمه پژوهشکده مطالعات راهبردی، تهران، پژوهشکده مطالعات راهبردی، ۱۳۷۸.
۵. بیات، بهرام. سرمایه اجتماعی، فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، معاونت اجتماعی ناجا، پیش‌شماره سوم، ۱۳۸۳.
۶. بیانیه دادستانی تهران، انهدام بزرگ‌ترین شبکه جاسوسی سایبری سیاه، اسفندماه ۱۳۸۸.
۷. جمالزاده، ناصر. ناجا و توسعه امنیت نرم در محیط سایبر با تأکید بر سند چشم‌انداز، مجموعه مقالات پلیس، امنیت و چشم‌انداز سال ۱۴۰۴ جمهوری اسلامی ایران، تهران، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.
۸. حسینی، حسین. مدیریت احساس امنیت در جامعه، فصلنامه امنیت، سال ششم، شماره ۱، پاییز ۱۳۸۶.
۹. شایگان، فریبا. بررسی میزان اعتماد مردم به پلیس (مطالعه موردی شهر تهران)، فصلنامه دانش انتظامی، سال دهم، شماره ۲، تابستان ۱۳۸۷.
۱۰. صادق‌پور، ابوالفضل. نظارت یا کنترل کردن، نشر مرکز آموزش مدیریت دولتی، چاپ اول، ۱۳۷۸.
۱۱. طاهر روشندل اربطانی، علی‌اصغر پورعزت و آرین قلی‌پور. تدوین الگوی جامع فراگرد مدیریت بحران با رویکرد نظم و امنیت، فصلنامه دانش انتظامی، سال دهم، شماره ۲، تابستان ۱۳۸۷.
۱۲. عبدالرحمانی، رضا. تأثیر اعتماد اجتماعی به‌عنوان نشانگان سرمایه اجتماعی بر کارآیی سازمان پلیس، فصلنامه دانش انتظامی، سال هفتم، شماره سوم، پاییز ۱۳۸۴.
۱۳. علی‌نژاد، منوچهر، تبیین جامعه‌شناختی امنیت عمومی، مشارکت مردمی و محله‌گرایی، تهران، فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، سال سوم، شماره هشتم و نهم، زمستان ۱۳۸۵ و بهار ۱۳۸۶.
۱۴. فوکویاما، فرانسیس. اخلاق و فرهنگ در آمریکا (بنیان‌های متزلزل)، ترجمه محمدرضا ظفری، ۱۳۸۲.
15. Buzan, Barry; Wearver, Ole, "Liberalism and Security: the contradictions of the liberal leviathan", Copenhagen peace research institute (COPRI) Working papers, 1998.
16. Casey, Robert P. , Senate Adopts Victims of Iranian Censorship (VOICE) Act, <http://casey.senate.gov>, 24 July, 2009.
17. Kuafman Announces Formation of Global Internet Freedom Caucus, <http://kaufman.senate.gov>, 24 March, 2010.
18. Poirie, John, "Senators from Internet Freedom Caucus, <http://www.reuters.com>, 22 March 2010.

شماره مسلسل: ۱۰۲۷۷

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: الزامات مدیریت راهبردی امنیت عمومی در جمهوری اسلامی ایران

نام دفتر: مطالعات سیاسی (گروه امنیتی - دفاعی)
تهیه و تدوین کنندگان: شاداب عسگری، تقی طالبی
ناظران علمی: مصطفی دلاورپور اقدم، یوسف ترابی
همکار: سید حسین حسینی
متقاضی: معاونت پژوهشی
سرپرستار: حسین صدری‌نیا

واژه‌های کلیدی:

۱. امنیت عمومی
۲. منافع ملی
۳. مدیریت پارلمانی
۴. امنیت اجتماعی
۵. فضای سایبر

تاریخ انتشار: ۱۳۸۹/۳/۱۶